

Boris Kagarlitskij: ”En seger för Putin vore det värsta som kan drabba Ryssland”

[Ur [International Journal of Socialist Renewal](#), 3 april 2023. Först publicerad i [Canadian Dimension](#). Översättning från engelska, Göran Källqvist.

Boris Kagarlitskij är historiker och professor i social- och ekonomisk vetenskap. Han är redaktör för online-publikationen och YouTube-kanalen [Rabkor](#). 1982 fängslades han för dissidentaktivitet under Brezjnev och arresterades senare både under Jeltsin 1993 och Putin 2021. 2023 förklarade myndigheterna honom för ”utländsk agent”, men till skillnad från många andra regimkritiker vägrade han lämna landet. I svensk översättning finns hans böcker *Radikalismens återkomst* (Linköping: Nixon, 2002) och *Sovjetunionen: monolit i upplösning* (Göteborg: Daidalos 1991); på engelska finns bland andra [Empire of the Periphery: Russia and the World System](#) (Pluto Press 2007), [From Empires to Imperialism: the State and the Rise of Bourgeois Civilisation](#) (Routledge 2014), och [Between Class and Discourse: Left Intellectuals in Defence of Capitalism](#) (Routledge, 2020).]

Kriget mellan Ryssland och Ukraina har rasat i mer än ett år. Den internationella vänstern har debatterat kriget ända sedan det började utan att lyckas formulera någon mer eller mindre sammanhängande ståndpunkt om det. De moraliska fördömandena av den ryska invasionen var nästan allmänna, förutom ett litet antal stalinistiska grupper som blandar ihop det kapitalistiska Ryssland med det före detta Sovjetunionen och Putins oligarker med anti-imperialister. Men att anta en moralisk ståndpunkt är inte samma sak som att ha en politisk linje. Och även om vänstern knappast kan påverka händelserna på marken måste vi ändå formulera en ståndpunkt, åtminstone för att undvika desorientering och förvirring på kort sikt.

Givetvis inser jag att vi går in på mycket osäker mark här. Under många år kritiserade jag västs politik mot Ukraina och medias myter om landet. Men nu är vi i en helt ny situation, inte bara i Ukraina utan också i Ryssland, där regimen genomgår en katastrofal utveckling från det som var ett måttligt auktoritärt styre till en totalitär regim. Det vore ett enormt misstag att blanda ihop analysen av den ukrainska politiken med analysen av kriget. Den ukrainska språklagstiftningen är skamlig, dess politik mot Donbass går fullständigt mot alla demokratiska principer, och ända sedan konflikten bröt ut där 2014 har båda sidor brutit mot mänskliga rättigheter. Men inget av detta förklarar eller rättfärdigar de ryska truppernas massiva invasion in på ukrainskt territorium.

Alla försök att ursäkta Kremles beslut genom att åberopa den imperialistiska logiken att ”försvara Rysslands intressesfär” (typiskt för en del kommentatorer som låtsas vara objektiva eller neutrala) håller heller inte. Idag är Ukraina offer för aggression. Och oavsett vad vi tycker om regeringen i Kyiv är alla försök att förneka det bara att helt enkelt skylla på offret. Polen var inte heller något trevligt ställe 1939 och diskriminerade verkligen sina etniska minoriteter, inklusive tyskar, men det rättfärdigar inte och förklarar inte ens Hitlers invasion. Donbass var bara en förevändning. Större delen av motiven för kriget 2022 var rent inhemska. Det var ett försök att återställa regimens sönderfallande stöd inför den ökande sociala och ekonomiska krisen.

Det växande folkliga missnöjet i Ryssland tvingade 2010 och 2012 regimen att ta till massivt valfusk och öka förtrycket. Den ena antidemokratiska lagen efter den andra antogs, tusentals människor fängslades och många tvingades lämna landet. Universiteten rensades från liberala eller vänsterlärare, oberoende tryckta medier stängdes ner och försök gjordes att införa censur av internet. Regimkritiker betecknades officiellt som "utländska agenter" och berövades sina politiska rättigheter. Allt detta ägde rum redan innan kriget bröt ut, och utnyttjades bara i efterhand för att rättfärdiga och intensifiera dessa åtgärder.

Men stödet för regimen fortsatte att holkas ur, delvis på grund av regimen egen inkompetens, och delvis på grund att nyliberalismens världsomfattande allmänna kris även påverkade Ryssland precis som de flesta andra länder. Den härskande eliten försökte desperat hitta en magisk lösning för att åter stärka samhället. Rykten om den åldrande diktatorns hälsoproblem tvingade också eliten att överväga ett övergångsscenario som skulle garantera en effektiv kontroll av den politiska processen. Ett "kort, segerrikt krig"¹ verkade vara ett sätt att lösa alla problem på en gång. De räknade fel. Blixtkriget misslyckades och istället för en segermarsch till Kyiv har vi ett utdraget krig utan chans att segra.

Kriget ledde till ett utbrott av radikal nationalism, som har blivit den enda ideologin för de nuvarande härskarna i Kreml. Varken kretsen kring Putin eller hans propagandainsatser försöker dölja att målet inte bara är att undanröja den ukrainska nationen politiskt utan också fysiskt. Det är vad man får höra dagligen på rysk TV; det är vad man får höra från officiella politiker och mediafigurer. Och det är ett ökande hot, inte så mycket för Ukraina – som försvarar sig ganska effektivt med hjälp från väst – som för själva det ryska samhället. Tyvärr är ett nederlag för den ryska armén nu den enda lösningen för *vårt* land, som har tagits över av tjuvar och reaktionära mörkermän som försöker krossa utbildningen och avskaffa de återstående mänskliga rättigheterna, inklusive de mest grundläggande rättigheterna som upprätthölls till och med under Stalin.

En seger för Putin vore den värsta seger som kunde drabba Ryssland i den moderna historien. Lyckligtvis för oss kommer hans armé att besegras, vilket öppnar dörren för revolutionära förändringar. Inför bristen på soldater vid fronten tvingades Putins regering kalla in nya värnpliktiga till armén. Beslutet orsakade både ett passivt och ett aktivt motstånd. Hundratusentals ungdomar lämnade landet. De som stannade och lät sig inkallas till de militära styrkorna tillhörde i de flesta fall samhällets fattigaste skikt från landets fattigaste områden. Det ökande antalet dödsoffer ökar spänningarna i samhället, som hittills har kunnat döljas bakom slöjan av censur och förtryck.

Den nuvarande konflikten sätter vänstern i västländerna i en mycket svår situation, i synnerhet när pacifism kan innebära ett försagt stöd till angriparen och eftersom ett stöd till NATO inte heller är något bra alternativ. Det är verkligen en svår fråga, både politiskt och moraliskt. Min ståndpunkt är att, ja, det kan och bör ställas krav på en fredsuppgörelse, men bara på villkor att alla Putins styrkor drar sig tillbaka från ukrainskt territorium som ockuperades efter 24 februari 2022. Det skulle vara ett så allvarligt nederlag för regimen att det skulle påskynda dess oundvikliga frångående. Det är just därför de nuvarande härskarna i Kreml inte kan gå med på lösningen *status quo ante* [tillståndet före kriget], och försöker utnyttja förhandlingarna som ett verktyg för att behålla åtminstone en del av

---

1 Frasen syftar på en kommentar som den ryske inrikesministern Vjatjeslav von Pleve sägs ha fällt 1904, avseende det rysk-japanska kriget, nämligen: "Vad detta land behöver är ett kort, segerrikt krig för att stoppa revolutionens tidvattenvåg."

det erövrade territoriet, och på så sätt undvika att medge ett nederlag.

Inget av detta betyder att vi ska sluta kritisera Ukrainas regering och västledarnas hycklande (ledare som för övrigt var fullständigt beredda att sälja bort Ukrainas suveränitet om det inte hade gått så dåligt för Putins armé på våren förra året). En annan fråga är Krim. Ingenting sidan överväger ens att fråga invånarna om deras åsikt. Jag hävdar inte att majoriteten av dem är nöjda med att vara ryska undersåtar, men de var inte nöjda med Ukrainas styre heller. Samma sak gäller invånarna i Donbass. Men vi hör inte så mycket om deras rättigheter och intressen. Det som stör mig med liberalernas pacifism i väst är att dess förespråkare inte ens tar hänsyn till att invånare i Ukraina, Ryssland, Krim och Donbass har sina egna intressen, uppfattningar och rättigheter. Och problemet är inte bara de civilas lidande, som orsakas av Putintruppernas konkreta aggressioner och inte av "krig" i abstrakt mening, utan att det är människor vars intressen måste erkännas.

Vi står inför väldigt svåra val. Men oavsett vilka beslut vi tar, ska vi inte glömma att den verkliga lösningen på konflikten är att det blir demokratiska förändringar både i Ryssland och Ukraina.